ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 15ης Σεπτεμβρίου 2011 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-483/09 και C-1/10,

με αντικείμενο αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 35 ΕΕ, υποβληθείσες από το Audiencia Provincial de Tarragona (Ισπανία), με αποφάσεις, η μία της 15ης Σεπτεμβρίου 2009, τροποποιηθείσα με απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2009, και η άλλη της 18ης Δεκεμβρίου 2009, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 30 Νοεμβρίου 2009 και 4 Ιανουαρίου 2010, αντιστοίχως, στις ποινικές διαδικασίες κατά

Magatte Gueye (C-483/09),

παρισταμένου του:

X,

και

Valentín Salmerón Sánchez (C-1/10),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

παρισταμένου του:

Υ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann, L. Bay Larsen (εισηγητή), A. Prechal και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Μαρτίου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την N. Díaz Abad,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και J. Möller καθώς και την S. Unzeitig,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους P. Gentili και L. Ventrella, avvocati dello Stato,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Wissels και M. de Ree,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Riedl,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Szpunar,

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Meyer-Seitz και S. Johannesson,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τις H. Walker και J. Stratford,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον R. Troosters και την S. Pardo Quintillán,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 12ης Μαΐου 2011,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία των άρθρων 2, 8 και 10 της αποφάσεως-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (ΕΕ L 82, σ. 1, στο εξής: απόφαση-πλαίσιο).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών κατά των M. Gueye και V. Salmerón Sánchez, οι οποίοι κατηγορούνται για παράβαση της επιβληθείσας ως παρεπόμενης ποινής απομακρύνσεως από το θήλυ θύμα τους το οποίο υπέστη, ενδοοικογενειακώς, κακομεταχείριση για την οποία τους επιβλήθηκαν εξάλλου οι κύριες κυρώσεις.

Το νομικό πλαίσιο

Η κανονιστική ρύθμιση της Ενώσεως

3 Η απόφαση-πλαίσιο εκδόθηκε βάσει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 31, παράγραφος 1, ΕΕ, το οποίο προβλέπει, στο στοιχείο γ΄, ότι η από κοινού δράση στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας, σε ποινικές υποθέσεις, περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την εξασφάλιση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, στον βαθμό που είναι αναγκαίο, για τη βελτίωση της εν λόγω συνεργασίας.

4 Από την τρίτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως-πλαισίου προκύπτει ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (Φινλανδία), κατά τη σύνοδό του της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999, προέβλεψε ότι θα θεσπιστούν στοιχειώδη πρότυπα για την προστασία των θυμάτων από εγκληματικές πράξεις, ειδικότερα όσον αφορά την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη και το δικαίωμα αποζημιώσεώς τους.

5 Η τέταρτη, η όγδοη και η ένατη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως-πλαισίου έχουν ως εξής:

«(4) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσεγγίσουν τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις τους, στο βαθμό που απαιτείται, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος παροχής, στα θύματα από εγκληματικές πράξεις, υψηλού επιπέδου προστασίας, ανεξαρτήτως του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκονται.

[…]

(8) Οι κανόνες και οι πρακτικές σχετικά με το καθεστώς και τα κυριότερα δικαιώματα των θυμάτων, ιδιαίτερα όσον αφορά το σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους, το δικαίωμα να παρέχουν και να λαμβάνουν πληροφορίες, το δικαίωμα να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά, το δικαίωμα να προστατεύονται στα διάφορα στάδια της διαδικασίας […], χρειάζεται να προσεγγίσουν.

(9) Οι διατάξεις της παρούσας απόφασης-πλαισίου δεν υποχρεώνουν, εντούτοις, τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν στα θύματα ισοδύναμη αντιμετώπιση στις διαδικασίες με εκείνη των μερών.»

6 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως-πλαισίου, για τους σκοπούς της αποφάσεως αυτή, νοείται ως:

«α) “θύμα”: το φυσικό πρόσωπο το οποίο υπέστη ζημία, συμπεριλαμβανομένης σωματικής ή ψυχικής βλάβης, συγκινησιακής δοκιμασίας ή οικονομικής απώλειας, που προκαλείται απευθείας από πράξεις ή παραλείψεις που παραβιάζουν την ποινική νομοθεσία ενός κράτους μέλους·

[…]

γ) “ποινική διαδικασία”: η ποινική διαδικασία σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο·

[…]

ε) “μεσολάβηση σε ποινικές υποθέσεις”: η αναζήτηση, πριν ή κατά την ποινική διαδικασία, λύσης, διά διαπραγματεύσεως μεταξύ του θύματος και του δράστη της εγκληματικής πράξης, με τη μεσολάβηση ενός αρμοδίου προσώπου.»

7 Το άρθρο 2 της αποφάσεως-πλαισίου, με τίτλο «Σεβασμός και αναγνώριση», ορίζει στην παράγραφο 1:

«Κάθε κράτος μέλος παρέχει στα θύματα ουσιαστικό και κατάλληλο ρόλο στο πλαίσιο του συστήματος της ποινικής του δικαιοσύνης. Εξακολουθεί να καταβάλλει κάθε προσπάθεια προκειμένου να διασφαλίσει στα θύματα μεταχείριση που βασίζεται στον οφειλόμενο σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους κατά τη διαδικασία και αναγνωρίζει τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντά τους, ιδίως στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.»

8 Το άρθρο 3 της αποφάσεως-πλαισίου, με τίτλο «Ακρόαση και προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων», ορίζει, στο πρώτο εδάφιό του, ότι «[κ]άθε κράτος μέλος κατοχυρώνει τη δυνατότητα των θυμάτων να ακούονται κατά τη διαδικασία και να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία».

9 Το άρθρο 8 της αποφάσεως-πλαισίου, με τίτλο «Δικαίωμα προστασίας», προβλέπει:

«1. Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας για τα θύματα και, οσάκις ενδείκνυται, για τις οικογένειές τους […], ιδίως όσον αφορά την ασφάλειά τους και την προστασία της ιδιωτικής τους ζωής, εφόσον οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι υπάρχει σπουδαίος κίνδυνος πράξεων αντιποίνων ή πιθανολογείται σφόδρα σοβαρή και εσκεμμένη διατάραξη της ιδιωτικής τους ζωής.

2. Προς τούτο και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4, κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει τη δυνατότητα λήψεως, στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας, αν είναι αναγκαίο, κατάλληλων μέτρων προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της υπολήψεως του θύματος, της οικογένειάς του ή των προσώπων που εξομοιούνται με μέλη της οικογένειάς του.

3. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά επίσης ώστε τα θύματα και οι δράστες να μην έρχονται σε επαφή στα κτίρια των δικαστηρίων, εκτός εάν το επιβάλλει η ποινική διαδικασία. Εφόσον υπάρχει ανάγκη για το σκοπό αυτό, κάθε κράτος μέλος προβλέπει την προοδευτική δημιουργία, εντός των κτιρίων των δικαστηρίων, χωριστών χώρων αναμονής για τα θύματα.

4. Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι όταν είναι αναγκαίο για την προστασία των θυμάτων, ιδιαίτερα των πλέον ευάλωτων, από τις συνέπειες της κατάθεσής τους σε δημόσια συνεδρίαση, δικαιούνται να καταθέτουν υπό συνθήκες οι οποίες καθιστούν δυνατή την επίτευξη του στόχου αυτού, μετά από σχετική δικαστική απόφαση με κάθε κατάλληλο μέσο, συμβατό προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου του.»

10 Τέλος, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου, «[κ]άθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε να προωθεί τη μεσολάβηση σε ποινικές υποθέσεις, για τις εγκληματικές πράξεις στις οποίες κρίνει ότι προσιδιάζει το μέτρο αυτό.»

Η εθνική νομοθεσία

11 Στον ποινικό κώδικα (Código Penal), ως έχει κατόπιν του οργανικού νόμου 15/2003, για την τροποποίηση του οργανικού νόμου 10/1995 (Ley Orgánica 15/2003 por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995), της 25ης Νοεμβρίου 2003 (*BOE* αριθ. 283, της 26ης Νοεμβρίου 2003, σ 41842, στο εξής: ποινικός κώδικας), περιλαμβάνεται το άρθρο 48, το οποίο καθορίζει, στην παράγραφο 2, τα αποτελέσματα παρεπόμενης ποινής απομακρύνσεως απαγορεύουσας στον καταδικασθέντα να πλησιάζει, μεταξύ άλλων, το θύμα του.

12 Το άρθρο 57 του ποινικού κώδικα διευκρινίζει ως εξής τις περιπτώσεις και τις συνθήκες υπό τις οποίες δύνανται (παράγραφος 1) ή πρέπει (παράγραφος 2), αντιστοίχως, να επιβάλλονται μία ή πλείονες απαγορεύσεις του εν λόγω άρθρου 48:

«1. Για τα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας, της αμβλώσεως, του τραυματισμού, τα εγκλήματα κατά της ελευθερίας, τα βασανιστήρια, και τα εγκλήματα κατά της ηθικής ακεραιότητας, της σεξουαλικής ελευθερίας, του εκφοβισμού, της προσωπικής αξιοπρέπειας και του απαραβίαστου της κατοικίας […], οι δικαστές ή τα δικαστήρια δύνανται, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας των πραγματικών περιστατικών ή του κινδύνου τον οποίο αποτελεί ο δράστης, να προβλέπουν μία ή πλείονες από τις αναφερόμενες στο άρθρο 48 απαγορεύσεις […]

[…]

2. Όσον αφορά τα αναφερόμενα στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 εγκλήματα, τα οποία διαπράχθηκαν κατά αυτού που είναι, ή ήταν, ο σύζυγος ή κατά προσώπου που έχει ή είχε με τον καταδικασθέντα, ακόμα και ελλείψει συγκατοικήσεως, ανάλογη συναισθηματική σχέση, […], θα εφαρμοσθεί, εν πάση περιπτώσει η προβλεπόμενη στο άρθρο 48, παράγραφος 2, ποινή [ήτοι η απαγόρευση να πλησιάζει το θύμα του] και τούτο για διάρκεια μη υπερβαίνουσα τα δέκα έτη, σε περίπτωση σοβαρού εγκλήματος, και πέντε έτη, αν πρόκειται για λιγότερο σοβαρό έγκλημα […]».

13 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η εν λόγω ποινή υποχρεωτικής απομακρύνσεως επιβάλλεται για χρονικό διάστημα υπερβαίνον τουλάχιστον κατά ένα έτος τη διάρκεια της επιβληθείσας ποινής φυλακίσεως, ή για χρονικό διάστημα άνω των έξι μηνών και κάτω των πέντε ετών αν η επιβληθείσα ποινή είναι άλλης φύσεως.

14 Η καθοριζόμενη σε έξι μήνες ελάχιστη διάρκεια επιβολής της εν λόγω ποινής δύναται, σε ορισμένες καταστάσεις, να μειωθεί σε έναν μήνα κατά το άρθρο 40, παράγραφος 3, του ποινικού κώδικα, σε συνδυασμό με το άρθρο 33, παράγραφος 6, του κώδικα αυτού.

15 Το άρθρο 468, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τον οργανικό νόμο 1/2004 για τα μέτρα πλήρους προστασίας κατά της ασκουμένης στις γυναίκες βίας (Ley Orgánica 1/2004 de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género), της 28ης Δεκεμβρίου 2004 (*BOE* αριθ. 313, της 29ης Δεκεμβρίου 2004, σ. 42166, στο εξής: οργανικός νόμος 1/2004), προβλέπει ποινή φυλακίσεως έξι μηνών έως ενός έτους για κάθε πρόσωπο το οποίο δεν συμμορφώνεται με μια από τις ποινές του άρθρου 48 του ποινικού κώδικα, επιβληθείσα για ποινικό αδίκημα, του οποίου θύμα είναι ένα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 173, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα πρόσωπα. Η τελευταία αυτή διάταξη αναφέρει, μεταξύ άλλων, τον σύζυγο ή πρόσωπο συνδεόμενο με ανάλογους συναισθηματικούς δεσμούς, έστω και χωρίς συγκατοίκηση.

16 Ο οργανικός νόμος 6/1985 περί της δικαστικής εξουσίας (Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial), όπως τροποποιήθηκε με τον οργανικό νόμο 1/2004 (στο εξής: οργανικός νόμος 6/1985), προβλέπει, στο άρθρο 82, παράγραφος 1, ότι οι Audiencias Provinciales είναι αρμόδιες για ποινικές υποθέσεις και, μεταξύ άλλων, επιλαμβάνονται «[π]ροσφυγών οι οποίες ασκούνται σύμφωνα με τον νόμο κατά των αποφάσεων τις οποίες εκδίδουν επί ποινικών υποθέσεων οι Juzgados de Violencia sobre la Mujer [δικαστές αρμόδιοι σε θέματα ασκήσεως βίας κατά γυναικών] της περιφέρειας».

17 Το άρθρο 87 ter, παράγραφος 5, του οργανικού νόμου 6/1985, το οποίο προστέθηκε με τον οργανικό νόμο 1/2004, απαγορεύει τη μεσολάβηση σε όλες τις περιπτώσεις ενδοοικογενειακών εγκλημάτων.

18 Κατά το άρθρο 792, παράγραφος 3, του κώδικα ποινικής δικονομίας (Ley de Enjuiciamiento Criminal), κανένα τακτικό ένδικο μέσο δεν μπορεί να ασκηθεί παραδεκτώς κατά αποφάσεων όπως αυτές τις οποίες θα εκδώσει κατ' έφεση το αιτούν δικαστήριο στις υποθέσεις των οποίων έχει επιληφθεί.

Οι διαδικασίες των κυρίων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

19 Με δύο αποφάσεις τις οποίες εξέδωσε το 2008 το Juzgado de lo Penal nº 23 de Barcelona (τμήμα υπ' αριθ. 23 του πταισματοδικείου της Βαρκελώνης) και το 2006 το Juzgado de Instrucción nº 7 de Violencia sobre la Mujer de El Vendrell (πρωτοβάθμιο ποινικό δικαστήριο υπ' αριθ. 7 του El Vendrell, ειδικό τμήμα για την εκδίκαση των εγκλημάτων βίας κατά των γυναικών), ο M. Gueye και ο V. Salmerón Sánchez καταδικάστηκαν για κακομεταχείριση των συντρόφων τους, μεταξύ άλλων ποινών, σε παρεπόμενη ποινή απαγορεύσεως να πλησιάζουν σε απόσταση μικρότερη των 1 000 μέτρων και 500 μέτρων το θύμα τους ή να έρχονται σε επαφή με αυτό, κατά τη διάρκεια περιόδου 17 μηνών στην πρώτη περίπτωση και 16 μηνών στη δεύτερη.

20 Μολονότι ήσαν εν γνώσει των εν λόγω απαγορεύσεων, οι οποίες είχαν επιβληθεί δυνάμει του άρθρου 57, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα, οι δύο καταδικασθέντες, λίγο σχετικώς χρόνο μετά την επιβολή των παρεπόμενων αυτών ποινών, συνέχισαν εκ νέου τη συμβίωση με τα θύματά τους, κατόπιν αιτήσεως των θυμάτων. Εξακολούθησαν να συγκατοικούν με τα θύματά τους μέχρι τη σύλληψή τους, επελθούσα στις 3 Φεβρουαρίου 2009 όσον αφορά τον M. Gueye και στις 5 Δεκεμβρίου 2007 όσον αφορά τον V. Salmerón Sánchez.

21 Με αποφάσεις εκδοθείσες στις 11 Φεβρουαρίου 2009 και στις 27 Μαρτίου 2008, αντιστοίχως, το Juzgado de lo Penal nº 1 de Tarragona (τμήμα υπ' αριθ. 1 του πταισματοδικείου της Ταραγόνας) καταδίκασε τον M. Gueye και τον V. Salmerón Sánchez για μη συμμόρφωση με την παρεπόμενη ποινή της απομακρύνσεως από το θύμα τους κατ' εφαρμογή του άρθρου 468, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα.

22 Στο πλαίσιο των εφέσεων που ασκήθηκαν κατά των αποφάσεων αυτών, το αιτούν δικαστήριο προέβη σε ακρόαση των μαρτυριών των προσώπων τα οποία ζούσαν ως ζεύγος με τον M. Gueye και V. Salmerón Sánchez για πολλά έτη πριν από τις επιβληθείσες σε αυτούς ποινές και, επίσης, κατά τη χρονική στιγμή της συλλήψεώς τους.

23 Στο πλαίσιο των μαρτυριών αυτών, οι ενδιαφερόμενες δήλωσαν ότι οι ίδιες, έχοντας πλήρη συνείδηση και εκουσίως, αποφάσισαν να συγκατοικήσουν εκ νέου με τους καταδικασθέντες, μολονότι στους καταδικασθέντες είχαν επιβληθεί ποινικές κυρώσεις λόγω προηγουμένων επιθέσεών τους στις ενδιαφερόμενες.

24 Κατά τα πρόσωπα αυτά, η συγκατοίκησή τους με τον M. Gueye και V. Salmerón Sánchez είχε εξελιχθεί ομαλώς για πολλούς μήνες, μέχρι την ημερομηνία των συλλήψεών τους.

25 Με τις εφέσεις τους, οι οποίες ασκήθηκαν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά των αποφάσεων που εξέδωσε το Juzgado de lo Penal nº 1 de Tarragona, οι καταδικασθέντες αποσκοπούν να διαπιστωθεί ότι η εκ νέου συνέχιση της συμβιώσεως, ελευθέρως συμφωνηθείσα με τις συντρόφους τους, δεν συνιστά αδίκημα μη συμμορφώσεώς τους με την παρεπόμενη ποινή απομακρύνσεως.

26 Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η τυχόν επιβεβαίωση των επιβληθεισών σε πρώτο βαθμό ποινών εξαρτάται από το αν συνάδει προς την απόφαση-πλαίσιο ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της λήψεως μέτρων απομακρύνσεως σε περίπτωση ενδοοικογενειακών εγκλημάτων, μολονότι τα θύματα αντιτίθενται στη λήψη των εν λόγω μέτρων.

27 Κατά το δικαστήριο αυτό, δεν αμφισβητείται ότι, σε ορισμένες καταστάσεις, δύνανται να επιβληθούν τέτοια μέτρα απομακρύνσεως, ακόμα και παρά την αντίθετη βούληση των θυμάτων. Πάντως, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι η προσήκουσα προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακών εγκλημάτων δεν δύναται, ιδίως σε περίπτωση ελαφρών παραβάσεων, να συνίσταται στην, άνευ εξαιρέσεων, επιβολή μέτρου απομακρύνσεως λαμβανομένου χωρίς προηγούμενη εκτίμηση των συγκεκριμένων περιστάσεων κάθε περιπτώσεως.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Audiencia Provincial de Tarragona αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία ταυτίζονται στις υποθέσεις C-483/09 και C-1/10:

«1) Πρέπει το δικαίωμα του θύματος να διατυπώνει την άποψή του, στο οποίο αναφέρεται η όγδοη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως-πλαισίου, να ερμηνευθεί ως θετική υποχρέωση των δημοσίων αρχών που είναι επιφορτισμένες με τη δίωξη

και την καταστολή των εγκληματικών πράξεων να δίνουν στο θύμα τη δυνατότητα να εκφράζει την εκτίμησή του, τις σκέψεις του και τη γνώμη του ως προς τα άμεσα αποτελέσματα που μπορεί να έχει για τη ζωή του η επιβολή μέτρων στον δράστη με τον οποίο το θύμα διατηρεί οικογενειακή ή στενή συναισθηματική σχέση;

2) Πρέπει το άρθρο 2 της αποφάσεως-πλαισίου [...] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η υποχρέωση των κρατών [μελών] να αναγνωρίζουν τα δικαιώματα και τα θεμιτά συμφέροντα του θύματος τούς επιβάλλει να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη του θύματος όταν οι ποινικές συνέπειες της δίκης δύνανται να επηρεάσουν καίρια και άμεσα την άσκηση του δικαιώματός του για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του;

3) Πρέπει το άρθρο 2 της αποφάσεως-πλαισίου [...] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι οι δημόσιες αρχές μπορούν να μην λάβουν υπόψη την ελεύθερη βούληση του θύματος όταν το θύμα αντιτάσσεται στην επιβολή ή στη διατήρηση μέτρου απομακρύνσεως, στην περίπτωση που ο δράστης είναι μέλος της οικογένειάς του και δεν διαπιστώνεται αντικειμενικός κίνδυνος υποτροπής και εφόσον διαπιστώνεται ότι η προσωπικότητα του θύματος είναι ικανοποιητικού κοινωνικού, μορφωτικού και συναισθηματικού επιπέδου, οπότε αποκλείεται η δυνατότητα υποταγής στον δράστη ή, αντιθέτως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το μέτρο αυτό κρίνεται εν πάση περιπτώσει δικαιολογημένο λαμβανομένων των ειδικών χαρακτηριστικών των εγκλημάτων αυτών;

4) Πρέπει το άρθρο 8 της αποφάσεως-πλαισίου [...], καθόσον θεσπίζει ότι κάθε κράτος διασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας για τα θύματα, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καθιστά δυνατή τη γενικευμένη και υποχρεωτική επιβολή μέτρων απομακρύνσεως ή απαγορεύσεως κάθε επαφής, ως παρεπομένων ποινών, σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες πρόκειται για θύμα ενδοοικογενειακών εγκλημάτων, λαμβανομένης υπόψη της ειδικής κατηγορίας των παραβατικών αυτών πράξεων, ή, αντιθέτως, απαιτεί το άρθρο 8 να πραγματοποιείται εξατομικευμένη στάθμιση των συμφερόντων, βάσει της οποίας να μπορεί να εξακριβώνεται, ανά περίπτωση, το προσήκον επίπεδο προστασίας λαμβανομένων υπόψη των εμπλεκομένων συμφερόντων;

5) Πρέπει το άρθρο 10 της αποφάσεως-πλαισίου […] να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει να αποκλείεται γενικώς η μεσολάβηση στις ποινικές διαδικασίες σχετικά με ενδοοικογενειακά εγκλήματα λαμβανομένων υπόψη των ειδικών χαρακτηριστικών των εν λόγω εγκλημάτων ή, αντιθέτως, πρέπει να επιτρέπει τη μεσολάβηση και σε αυτό το είδος διαδικασιών, ώστε να σταθμίζονται, ανά περίπτωση, τα εμπλεκόμενα συμφέροντα;»

29 Με διατάξεις του Προέδρου του Δικαστηρίου της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, οι υποθέσεις C-483/09 και C-1/10 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

30 Από την ενημέρωση σχετικά με την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η οποία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* την 1η Μαΐου 1999 (ΕΕ L 114, σ. 56), προκύπτει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας προέβη σε δήλωση κατά το άρθρο 35, παράγραφος 2, ΕΕ, με την οποία αποδέχθηκε την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφαίνεται προδικαστικώς σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 35, παράγραφος 3, στοιχείο α΄, ΕΕ, κατόπιν αιτήσεως κάθε δικαστηρίου του εν λόγω κράτους μέλους οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου.

31 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 792, παράγραφος 3, του κώδικα ποινικής δικονομίας, οι αποφάσεις τις οποίες πρέπει να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο στις κύριες δίκες δεν υπόκεινται σε κανένα τακτικό ένδικο μέσο του εσωτερικού δικαίου.

32 Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου αριθ. 36 για τις μεταβατικές διατάξεις, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), οι αρμοδιότητες του Δικαστηρίου δυνάμει του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, ως ίσχυε πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας,

παραμένουν αμετάβλητες όσον αφορά πράξη όπως την απόφαση-πλαίσιο, η οποία εκδόθηκε πριν από την εν λόγω έναρξη ισχύος, συμπεριλαμβανομένων αυτών που έχουν γίνει αποδεκτές δυνάμει του άρθρου 35, παράγραφος 2, ΕΕ.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35, παράγραφος 1, ΕΕ, να αποφανθεί προδικαστικώς επί των αιτήσεων του αιτούντος δικαστηρίου με σκοπό την ερμηνεία της αποφάσεως-πλαισίου.

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

34 Η Ισπανική και η Ιταλική Κυβέρνηση διατείνονται ότι οι αιτήσεις για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτες.

35 Η Ισπανική Κυβέρνηση, διευκρινίζοντας ότι, στις διαδικασίες των κυρίων δικών, δεν τίθεται ζήτημα επιβολής ποινής απομακρύνσεως δυνάμει του άρθρου 57, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα, υποστηρίζει, πρώτον, ότι δεν απαιτείται να τεθεί το ερώτημα αν η απόφαση-πλαίσιο αντιτίθεται στην υποχρεωτική λήψη του μέτρου αυτού. Εφόσον οι εν λόγω διαδικασίες αφορούν την επιβολή ποινής δυνάμει του άρθρου 468, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα, περί μη τηρήσεως προηγουμένως επιβληθέντος μέτρου απομακρύνσεως, τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα είναι αμιγώς υποθετικής φύσεως.

36 Δεύτερον, ακόμα και αν υποτεθεί ότι τα εν λόγω ερωτήματα αφορούν το άρθρο 468, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα, η Ισπανική Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι το τεθέν στις διαδικασίες των κυρίων δικών πρόβλημα δεν προκύπτει από τη διάταξη καθεαυτή, αλλά από την ερμηνεία της εκ μέρους του Sala de lo Penal del Tribunal Supremo (ποινικού τμήματος του ανωτάτου δικαστηρίου) σε «μη δεσμευτική σύμφωνη γνώμη» της 25ης Νοεμβρίου 2008, από την οποία προκύπτει ότι «η συγκατάθεση του

θύματος δεν αποκλείει τον κολάσιμο χαρακτήρα για τους σκοπούς του άρθρου 468 του ποινικού κώδικα». Επομένως, στην πραγματικότητα, τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του εθνικού δικαίου, επί της οποίας δεν απόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής.

37 Περαιτέρω, η Ιταλική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι κάθε ερμηνεία της αποφάσεως-πλαισίου καταλήγουσα σε σύγκρουση μεταξύ αυτής και του εθνικού δικαίου δεν μπορεί να επιλυθεί με ερμηνεία του εθνικού δικαίου συνάδουσα προς τους σκοπούς της αποφάσεως-πλαισίου. Κατά το μάλλον ή ήττον, η ερμηνεία αυτή δύναται να γίνει contra legem, όπερ δεν επιτρέπεται από το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, τα προδικαστικά ερωτήματα καθίστανται άνευ αντικειμένου και έχουν υποθετικό χαρακτήρα.

38 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως και το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, το άρθρο 35, παράγραφος 3, στοιχείο α΄, ΕΕ εξαρτά τη δυνατότητα υποβολής στο Δικαστήριο αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως από την προϋπόθεση ότι το εθνικό δικαστήριο «κρίνει ότι η απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως», οπότε η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το παραδεκτό προδικαστικών ερωτημάτων που υποβάλλονται δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ μπορεί, κατ' αρχήν, να εφαρμόζεται και στις αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που υποβάλλονται στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 35 ΕΕ (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Ιουνίου 2005, C-105/03, Pupino, Συλλογή 2005, σ. I-5285, σκέψη 29).

39 Στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων την οποία καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995,

C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 59, καθώς και της 12ης Μαΐου 2011, C-391/09, Runevič-Vardyn και Wardyn, Συλλογή 2011, σ. I-3787, σκέψη 30).

40 Πάντως, λαμβανομένης υπόψη της αποστολής που αναθέτει στο Δικαστήριο το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί επί ερωτημάτων υποβληθέντων από εθνικό δικαστήριο όταν είναι πρόδηλο, μεταξύ άλλων, ότι η ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που ζητείται με τα ερωτήματα αυτά δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή όταν το ζήτημα είναι καθαρά υποθετικής φύσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2008, C-404/07, Katz, Συλλογή 2008, σ. I-7607, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 Εν προκειμένω, τα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο ερωτήματα αποσκοπούν στον καθορισμό του αν η επιβληθείσα ως παρεπόμενη ποινή υποχρεωτικής απομακρύνσεως συνάδει, αφεαυτή, με την απόφαση-πλαίσιο. Συγκεκριμένα, το εν λόγω δικαστήριο κρίνει ότι είναι απαραίτητο, στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών περί της μη συμμορφώσεως με τις προηγουμένως επιβληθείσες ποινές απομακρύνσεως, να εξακριβωθεί αν οι εν λόγω ποινές, οι οποίες είναι επιτακτικής φύσεως και επί των οποίων οφείλει να στηρίζει τις καταδικαστικές αποφάσεις του, παραβιάζουν, αφεαυτές, την απόφαση-πλαίσιο. Κατόπιν όλων αυτών των στοιχείων, τα υποβληθέντα ερωτήματα δεν είναι προφανώς υποθετικής φύσεως.

42 Εξάλλου, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, για να απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα, το Δικαστήριο βασίζεται στη δοθείσα από το αιτούν δικαστήριο ερμηνεία των επίδικων διατάξεων, χωρίς να μπορεί να αμφισβητήσει ή να ελέγξει την ακρίβειά της.

43 Τέλος, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η Ισπανική Κυβέρνηση επισήμανε ότι η ερμηνεία του άρθρου 468, παράγραφος 2, του ποινικού κώδικα εκ μέρους του Sala de lo Penal del Tribunal Supremo με την από 25 Νοεμβρίου 2008 σύμφωνη γνώμη του δεν στερεί, κατ' αρχήν, από τα δικαστήρια τη δυνατότητα αιτιολογημένης αποκλίσεως από την ερμηνεία αυτή. Επομένως, στην υποθετική περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα ότι η απόφαση-πλαίσιο αντίκειται σε εθνικό μέτρο όπως αυτό της κύριας δίκης, δεν είναι πρόδηλο ότι,

στις διαδικασίες των κυρίων δικών, είναι οπωσδήποτε αδύνατη η ερμηνεία του εθνικού δικαίου σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Ιταλική Κυβέρνηση.

44 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι πρόδηλο ότι η ερμηνεία της αποφάσεως-πλαισίου η οποία ζητείται από το αιτούν δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο των διαδικασιών των κυρίων δικών ή ότι το τεθέν πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως.

45 Συνεπώς, οι αιτήσεις για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτές.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου έως τετάρτου ερωτήματος

46 Πριν από την εξέταση των τεσσάρων πρώτων ερωτημάτων, επισημαίνεται ότι η όγδοη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως-πλαισίου, η οποία αποτέλεσε το αντικείμενο του πρώτου ερωτήματος δεν έχει, αφεαυτή, καμία δεσμευτική νομική ισχύ (βλ. απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2010, C-562/08, Müller Fleisch, Συλλογή 2010, σ. I-1391, σκέψη 40).

47 Περαιτέρω, από τυπικής απόψεως, επισημαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο περιόρισε το δεύτερο έως τέταρτο ερώτημά του στην ερμηνεία των άρθρων 2 και 8 της αποφάσεως-πλαισίου. Το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να του παράσχει όλα

τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων, εν προκειμένω, αν τα στοιχεία αυτά αφορούν άλλη διάταξη της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου, αυτών που μπορεί να του είναι χρήσιμα για την εκδίκαση της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, ασχέτως του αν το αιτούν δικαστήριο έχει κάνει σχετική μνεία κατά τη διατύπωση των ερωτημάτων του (βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Μαΐου 2011, C-434/09, McCarthy, Συλλογή 2011, σ. I-3375, σκέψη 24).

48 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, μολονότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα και τα νόμιμα συμφέροντα των θυμάτων δυνάμει του άρθρου 2 της αποφάσεως-πλαισίου, πάντως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως αυτής, υπό το πρίσμα της όγδοης αιτιολογικής σκέψεώς της, πρέπει να τους διασφαλίζουν τη δυνατότητα να ακούονται κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.

49 Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι, με τα τέσσερα πρώτα ερωτήματά του, τα οποία αρμόζει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 2, 3 ή 8 της αποφάσεως-πλαισίου έχουν την έννοια ότι αντίκεινται στην επιβολή ποινής υποχρεωτικής απομακρύνσεως τουλάχιστον ορισμένης διάρκειας, η οποία προβλέπεται από το ποινικό δίκαιο κράτους μέλους ως παρεπόμενη ποινή κατά των δραστών ενδοοικογενειακών εγκλημάτων, όταν τα θύματα αμφισβητούν την επιβολή της ποινής αυτής.

50 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η απόφαση-πλαίσιο δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη για το είδος και το επίπεδο των ποινών που πρέπει να προβλέπουν στη νομοθεσία τους τα κράτη μέλη για να επιβάλλουν κυρώσεις στις εγκληματικές πράξεις.

51 Σε τούτο προστίθεται το γεγονός ότι η απόφαση-πλαίσιο δεν περιλαμβάνει κανένα στοιχείο περί του ότι ο νομοθέτης της Ένωσης, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του χορηγεί η Συνθήκη, αποσκοπούσε στην εναρμόνιση ή, τουλάχιστον, στην προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά το είδος και το επίπεδο των ποινικών κυρώσεων.

52 Όπως προκύπτει από την τρίτη και τέταρτη αιτιολογική σκέψη της, η απόφαση-πλαίσιο αποσκοπεί μόνο στη θέσπιση, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, όπως καθορίζεται στο άρθρο 1, στοιχείο γ΄, στοιχειωδών προτύπων για την προστασία των θυμάτων από εγκληματικές πράξεις και στην παροχή υψηλού επιπέδου προστασίας, μεταξύ άλλων, όσον αφορά την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη.

53 Εξάλλου, η ένατη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως-πλαισίου διευκρινίζει ότι οι διατάξεις της δεν υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν στα θύματα ισοδύναμη αντιμετώπιση στις διαδικασίες με εκείνη των μερών.

54 Η απόφαση-πλαίσιο χαρακτηρίζεται, όσον αφορά τη δομή της και το περιεχόμενό της, από το γεγονός ότι, γενικώς, θέτει, στο άρθρο 2, τους κύριους σκοπούς προς εφαρμογή για την προστασία των θυμάτων και διευκρινίζει, στα επόμενα άρθρα, διάφορα δικαιώματα, κυρίως διαδικαστικής φύσεως, των οποίων δύνανται να απολαύουν τα θύματα κατά την ποινική διαδικασία.

55 Οι διατάξεις της αποφάσεως-πλαισίου πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο ώστε να γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα, μεταξύ των οποίων πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, όπως αυτό διακηρύσσεται στο άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσες αποφάσεις Pupino, σκέψη 59, και Katz, σκέψη 48).

56 Οι θεσπιζόμενες στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου υποχρεώσεις αποσκοπούν να διασφαλίζουν ότι το θύμα δύναται πράγματι να λαμβάνει μέρος στην ποινική δίκη με πρόσφορο τρόπο, όπερ δεν συνεπάγεται ότι μέτρο υποχρεωτικής απομακρύνσεως, όπως αυτό της κύριας δίκης, δεν μπορεί να επιβληθεί παρά την αντίθετη γνώμη του θύματος.

57 Το δε άρθρο 3 της αποφάσεως-πλαισίου, επιβάλλοντας στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν στα θύματα τη δυνατότητα να ακούονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία, καταλείπει στις εθνικές αρχές ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τους συγκεκριμένους τρόπους επιτεύξεως του σκοπού αυτού (βλ., συναφώς, προαναφερθείσα απόφαση Katz, σκέψη 46).

58 Ωστόσο, προκειμένου το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως-πλαισίου να μην απολέσει σημαντικό μέρος της πρακτικής του αποτελεσματικότητας και να μην αγνοηθούν οι υποχρεώσεις του άρθρου της 2, παράγραφος 1, οι διατάξεις αυτές συνεπάγονται, εν πάση περιπτώσει, ότι το θύμα μπορεί να καταθέσει στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και ότι η κατάθεση αυτή μπορεί να ληφθεί υπόψη ως αποδεικτικό στοιχείο (προαναφερθείσα απόφαση Katz, σκέψη 47).

59 Επομένως, για να διασφαλιστεί ότι το θύμα δύναται πράγματι να λαμβάνει μέρος στην ποινική διαδικασία με πρόσφορο τρόπο, το δικαίωμά του να ακούεται πρέπει να του παρέχει, πέραν της δυνατότητας αντικειμενικής περιγραφής των πραγματικών περιστατικών, την ευκαιρία να εκφράζει την άποψή του.

60 Το δικονομικό αυτό δικαίωμα των θυμάτων να ακούονται κατά την έννοια του άρθρου 3, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως-πλαισίου δεν χορηγεί στα θύματα κανένα δικαίωμα όσον αφορά το είδος των ποινών που μπορούν να επιβληθούν στους δράστες δυνάμει των κανόνων του εθνικού ποινικού δικαίου, ούτε όσον αφορά το επίπεδο των ποινών αυτών.

61 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η ποινική προστασία κατά των πράξεων ενδοοικογενειακής βίας την οποία διασφαλίζει ένα κράτος μέλος ασκώντας την κατασταλτική του εξουσία δεν αποσκοπεί μόνον στην προστασία των συμφερόντων του θύματος, όπως τα αντιλαμβάνεται το θύμα, αλλά και στην προστασία των λοιπών γενικότερων συμφερόντων της κοινωνίας.

62 Επομένως το άρθρο 3 της αποφάσεως-πλαισίου δεν εμποδίζει τον εθνικό νομοθέτη να προβλέπει, ιδίως όταν πρέπει να ληφθούν υπόψη και άλλα συμφέροντα πλην των συμφερόντων του θύματος, υποχρεωτικές ποινές τουλάχιστον ορισμένης διάρκειας.

63 Τέλος, όσον αφορά το άρθρο 8 της αποφάσεως-πλαισίου, από την παράγραφο 1 προκύπτει ότι αποσκοπεί στη διασφάλιση «επαρκούς επιπέδου προστασίας για τα θύματα», ιδίως όσον αφορά την ασφάλειά τους και την προστασία της ιδιωτικής τους ζωής, εφόσον οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι υπάρχει «σπουδαίος κίνδυνος πράξεων αντιποίνων ή πιθανολογείται σφόδρα σοβαρή και εσκεμμένη διατάραξη της ιδιωτικής τους ζωής».

64 Προς τούτο, τα πρακτικά και προληπτικά μέτρα προστασίας, όπως θεσπίζονται στις παραγράφους 2 έως 4 του εν λόγω άρθρου 8, αποσκοπούν να διασφαλίσουν τη δυνατότητα του θύματος να λαμβάνει, με προσήκοντα τρόπο, μέρος στην ποινική δίκη χωρίς να διακυβεύεται η συμμετοχή αυτή από κινδύνους για την ασφάλειά του και την ιδιωτική του ζωή.

65 Το άρθρο 8 της αποφάσεως-πλαισίου δεν περιλαμβάνει, όπως τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως αυτής, καμία υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν διατάξεις του εθνικού ποινικού δικαίου επιτρέπουσες στο θύμα να επηρεάζει τις ποινές τις οποίες δύναται να επιβάλει στον δράστη ο εθνικός δικαστής.

66 Η προστασία για την οποία γίνεται λόγος στο εν λόγω άρθρο 8 αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην «προσήκουσα» προστασία του θύματος ή προσώπου του περιβάλλοντός του από τον δράστη κατά την ποινική διαδικασία.

67 Αντιθέτως, το άρθρο 8 της αποφάσεως-πλαισίου δεν δύναται να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται επίσης να προστατεύουν τα θύματα κατά των έμμεσων αποτελεσμάτων τα οποία παράγουν, σε μεταγενέστερο στάδιο, οι ποινές που επιβάλλει ο εθνικός δικαστής στους δράστες.

68 Συνεπώς, το άρθρο 8 της αποφάσεως-πλαισίου δεν έχει την έννοια ότι περιορίζει την επιλογή των κρατών μελών ως προς τις ποινικές κυρώσεις τις οποίες θεσπίζουν στην εσωτερική έννομη τάξη τους.

69 Τέλος, διαπιστώνεται ότι, αφεαυτή, η υποχρέωση λήψεως μέτρου απομακρύνσεως κατά το εφαρμοστέο στην κύρια δίκη δίκαιο δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως-πλαισίου και, επομένως, εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα των διατάξεων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

70 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στα τέσσερα πρώτα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 2, 3 και 8 της αποφάσεως-πλαισίου έχουν την έννοια ότι δεν αντίκεινται στην επιβολή στους δράστες ενδοοικογενειακών εγκλημάτων ποινής υποχρεωτικής απομακρύνσεως τουλάχιστον ορισμένης διάρκειας, η οποία προβλέπεται από το ποινικό δίκαιο κράτους μέλους ως παρεπόμενη ποινή, μολονότι τα θύματα των εγκλημάτων αυτών αμφισβητούν την επιβολή της εν λόγω ποινής.

Επί του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

71 Με το πέμπτο ερώτημά του σε καθεμία από τις δύο υποθέσεις, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 10 της αποφάσεως-πλαισίου έχει την έννοια ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατηγορίας των ενδοοικογενειακών εγκλημάτων, να αποκλείουν τη μεσολάβηση σε όλες τις σχετικές με τα εγκλήματα αυτά ποινικές διαδικασίες.

72 Συναφώς, παρατηρείται ότι, πέραν του ότι το άρθρο 34, παράγραφος 2, ΕΕ καταλείπει στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών την επιλογή του τύπου και των αναγκαίων

μέσων για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από τις οδηγίες-πλαίσια αποτελέσματος, το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου περιορίζεται να επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να μεριμνούν ώστε να προωθούν τη μεσολάβηση για τις εγκληματικές πράξεις στις οποίες «κρίνουν ότι προσιδιάζει το μέτρο αυτό», πράγμα που σημαίνει ότι η επιλογή των εγκληματικών πράξεων για τις οποίες προβλέπεται μεσολάβηση απόκειται στην εκτίμηση των κρατών μελών (βλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, C-205/09, Eredics και Sápi, Συλλογή 2010, σ. I-10231, σκέψη 37).

73 Συνεπώς, το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου επιτρέπει στα κράτη μέλη να αποκλείουν τη μεσολάβηση για όλα τα ενδοοικογενειακά εγκλήματα, όπως προβλέπει το άρθρο 87ter, παράγραφος 5, του οργανικού νόμου 6/1985.

74 Συγκεκριμένα, από το γράμμα του άρθρου 10, παράγραφος 1, και την ευρεία εξουσία εκτιμήσεως που η απόφαση-πλαίσιο καταλείπει στις εθνικές αρχές όσον αφορά τους συγκεκριμένους τρόπους επιτεύξεως των σκοπών της, προκύπτει ότι ο εθνικός νομοθέτης, επιλέγοντας να αποκλείσει την εφαρμογή της διαδικασίας μεσολαβήσεως στην περίπτωση ιδιαιτέρων εγκληματικών πράξεων, επιλογή η οποία υπαγορεύεται από λόγους πολιτικής σε ποινικές υποθέσεις, δεν υπερέβη την εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτει (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Eredics και Sápi, σκέψη 38).

75 Πρέπει να προστεθεί ότι η εκτίμηση των κρατών μελών δύναται να περιοριστεί από την υποχρέωση χρησιμοποιήσεως αντικειμενικών κριτηρίων για τον καθορισμό του είδους των εγκληματικών πράξεων για τα οποία κρίνουν ότι δεν είναι προσήκουσα η μεσολάβηση. Πάντως, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι ο αποκλεισμός της μεσολαβήσεως του οργανικού νόμου 6/1985 βασίζεται σε στερούμενα αντικειμενικότητας κριτήρια.

76 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου έχει την έννοια ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατηγορίας των ενδοοικογενειακών εγκλημάτων, να αποκλείουν τη μεσολάβηση σε όλες τις σχετικές με τα εγκλήματα αυτά ποινικές διαδικασίες.

Επί των δικαστικών εξόδων

77 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Τα άρθρα 2, 3 και 8 της αποφάσεως-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, έχουν την έννοια ότι δεν αντίκεινται στην επιβολή στους δράστες ενδοοικογενειακών εγκλημάτων ποινής υποχρεωτικής απομακρύνσεως τουλάχιστον ορισμένης διάρκειας, η οποία προβλέπεται από το ποινικό δίκαιο κράτους μέλους ως παρεπόμενη ποινή, μολονότι τα θύματα των εγκλημάτων αυτών αμφισβητούν την επιβολή της εν λόγω ποινής.

2) Το άρθρο 10, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαισίου 2001/220 έχει την έννοια ότι επιτρέπει στα κράτη μέλη, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατηγορίας των ενδοοικογενειακών εγκλημάτων, να αποκλείουν τη μεσολάβηση σε όλες τις σχετικές με τα εγκλήματα αυτά ποινικές διαδικασίες.

(υπογραφές)